

Kimlik ve Din: İngiltere'deki Türk Gençleri Üzerine Bir Araştırma

Doç. Dr. Ali AYTEN*

Atf / ©- Ayten, A. (2012). Kimlik ve Din: İngiltere'deki Türk Gençleri Üzerine Bir Araştırma, *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12 (2), 101-119.

Özet- Makalede, dindarlık-kimlik ilişkisi James Marcia'nın geliştirmiş olduğu "kimlik statüsü" kuramı bağlamında ele alınmaktadır. Bu çerçevede, genç bireylerin kimlik statüleri ile dindarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin nasıllığı; kimlik statülerinin cinsiyet ve yaş gibi demografik değişkenlere göre ne tür bir farklılık gösterdiği konusu yapılan alan araştırmasının bulguları çerçevesinde incelenmektedir. Araştırmanın örneklemini, İngiltere'nin Londra kentinde yaşayan 67'si kadın ve 64'ü erkek olmak üzere 131 Türk gencinden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kimlik Statüleri Ölçeği ve Dindarlık Ölçeği kullanılmıştır. Bulgulara göre dindarlığın, gurbette yaşayan gençlerin yaşadıkları "kimlik karmaşa"sını azalttığı anlaşılmıştır. Araştırmada ayrıca, "bağımlı kimlik", "kimlik karmaşası", "kimlik arayışı" gibi kimlik statülerinde kadınların ortalamalarının erkeklere göre daha yüksek olduğu ve yine söz konusu kimlik statülerinde ergenlerin ilk yetişkinlere göre daha yüksek ortalamalar aldığı tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler- Dindarlık, James Marcia, Kimlik Statüleri, Kimlik Krizi, Moratoryum Dönemi

Giriş

11 Eylül 2001 ve 7 Temmuz 2005 olayları¹, din/dindarlık, bireysel ve kolektif kimlikler, değerler ve dindarlık-kimlik ilişkisi gibi konulara olan ilgiyi artırmıştır. Bu çerçevede

* Marmara Üni. İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi Anabilim Dalı, e-posta: aliyten@marmara.edu.tr

¹ 9/11 ve 7/7 olayları sonrasında Amerika ve Avrupa'da islamafobik söylemler artmıştır. Özellikle sağcı partilerin zaman zaman sadece fanatik Müslümanları değil de tüm Müslümanları hedef alan söylemler-

gerek Din Psikolojisi gerekse Din Sosyolojisi alanlarında pek çok çalışmaya yer verilmiştir. Bugüne kadar bu alanlarda, özellikle dindarlık-kimlik ilişkisini ele alan pek çok araştırma yapılmıştır. Bunlardan bazıları Yahudi-Hıristiyan geleneğindeki dinlerin mensuplarına yönelik çalışmalar (Hunsberger, Pratt ve Pancer 2001; Klaassen ve McDonald 2002; Duriez, Smits ve Goossens 2008; Puffer ve diğ., 2008; Armet 2009) olmakla birlikte, bazıları özellikle Hıristiyan çoğunluk içerisinde yaşayan Müslüman örneklem üzerine yapılan çalışmalardır (Jacobson 1998; Küçükcan 1999; Saroglou ve Galand 2004; Çiroko 2006; Kaplan 2009). Bu çerçevede, azınlık topluluklarda ve göçmenlerde dinin kimlik oluşumundaki rolü üzerinde duran araştırmalar ön plana çıkmıştır (Duderija 2009: 373-74).

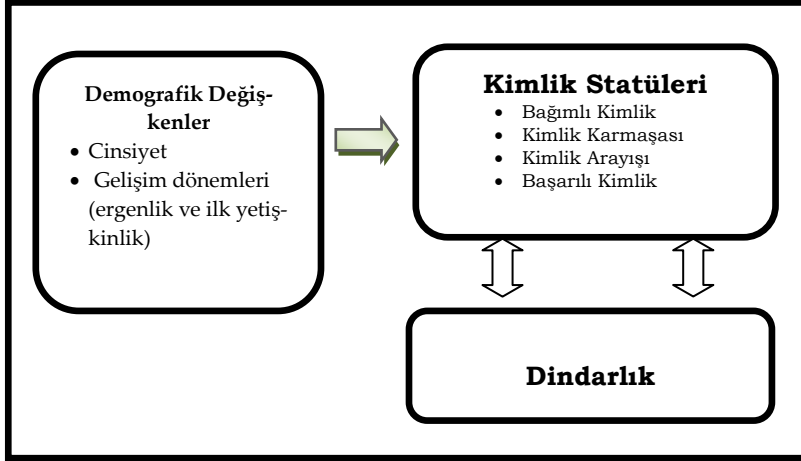
Bu araştırmada da dindarlık-kimlik ilişkisi, İngiltere’de yaşayan Türk gençleri üzerine yapılan alan araştırması çerçevesinde ele alınmaktadır. Müslüman Türk göçmenlerde dinin kimlik oluşumundaki rolü, araştırmının temel konusunu oluşturmaktadır. Araştırmada kimlik konusu, Erik H. Erikson’un kuramını esas alan James Marcia’nın “kimlik statüsü” yaklaşımına uygun olarak ele alınmaktadır. Bu araştırmada temel olarak şu sorulara cevap aranmaktadır:

- *Gençlerin cinsiyet ve yaşları ile kimlik statüleri arasında nasıl bir ilişki vardır?*
- *Gençlerin dindarlık düzeyleri ile kimlik statüleri arasında nasıl bir ilişki söz konusudur?*

Araştırmının amacı, Londra’da yaşayan Türk gençlerinin dindarlık düzeylerinin tespiti; dindarlık düzeylerinin cinsiyet ve yaş gibi demografik değişkenlerle olan ilişkisinin belirlenmesi; gençlerdeki dindarlık düzeyi ile kimlik statüleri arasındaki ilişkinin araştırma bulguları çerçevesinde açıklanmasıdır. Araştırma, İngiltere’de yaşayan Türk gençlerinin dindarlık düzeyleri ve kimlik statülerine dair birincil veriler sunması açısından önemlidir. Daha önceki benzer çalışmalarla karşılaştırma yapma ve nesiller arasındaki farkı görme imkânı vermesi açısından da ayrıca önem arz etmektedir.

ri islamafobinin gelişmesini körüklemiştir. Bu söylemler, Kur’an-ı Kerim yakma, cami kapatma, başörtü yasaklama gibi uygulamaları beraberinde getirmiştir. Belki Fransa, Belçika ve Almanya gibi diğer Avrupa ülkeleri kadar olmasa da İngiltere’de de genelde yabancılara özeldir Müslümanlara karşı ırkçı ve ayrımcı söylemlerde artış olmuştur. İngiltere örneğinde on yıllık bir süreyi kapsayan bir araştırmada 11 Eylül olaylarından sonra İslamafobinin ve Müslümanlara karşı nefret suçu (hate crime) işleme oranının arttığına dair bulgular elde edilmiştir. Araştırmada hicap, burka ve nikap giyen kadınlara karşı gözdağı vermenin ve saldırıların olduğu, camiler ve İslam merkezlerinin bazı yerel yönetimler nezdinde ayrımcılığa maruz kaldığı tespit edilmiştir (Lambert ve Githens-Mazer 2010: 27).

Araştırma örneklemini, büyük oranda ilk ve son ergenlik dönemindeki bireylerden seçilmiştir (ilk yetişkinlerin oranı sadece %18'dir). Şüphesiz ergenlik çağı pek çok biyolojik ve psikolojik değişikliklerin ve problemlerin yaşandığı bir dönemdir. Bu problemlerin belki de en önemlilerinden biri, kimlikle ilgili sorunlardır. Londra'da ailelerine göre farklı bir kültür içerisinde yetişen ikinci nesil Türk gençleri için bu sorun daha da fazla önem taşımaktadır. Çünkü gençler aileleri ve yakın çevrelerinde gördükleri geleneksel ve dini kültür ile içerisinde yaşadıkları modern seküler veya Hıristiyan kültürü bağdaştırma sorunları yaşayabilmektedirler. Bu çerçevede gençlerin "kimlik karmaşası", "kimlik dağılması", "bağımlı ve başarılı kimlik" şeklinde yaşadıkları kimlik gelişimi evreleri ve dini değerlerin bu gelişim evrelerindeki rolü bu araştırmada incelenmektedir. Araştırmada bağımlı değişkenlerin (kimlik statüleri), bağımsız değişkenler (cinsiyet, yaş, dindarlık) ile ilişkisi aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil-1: Değişkenler Arası İlişkileri Gösteren Model

Araştırmada daha önceki araştırmaların sonuçları incelenerek, araştırma soruları ve muhtemel ilişkileri gösteren model çerçevesinde, şu hipotez ve alt hipotezler belirlenmiştir: (H₁) Katılımcıların kimlik statüleri cinsiyet ve gelişim dönemlerine göre farklılık gösterir: (H_{1a}) Kadınların bağımlı kimlik statüsü erkeklere göre daha fazladır. (H_{1b}) Kadınların başarılı kimlik statüsü erkeklere göre daha fazladır. (H_{1c}) Erkeklerin kimlik karmaşası statüsü kadınlara göre daha yüksektir. (H_{1d}) Ergenlerin bağımlı kimlik, kimlik karmaşası ve kimlik arayışı statüleri ilk yetişkinlere göre daha fazladır. (H_{1e}) İlk yetişkinlerin başarılı kimlik statüsü ergenlere göre daha fazladır. (H₂) Dindarlık ile kimlik statüleri arasında an-

lamli ilişkiler vardır. (H_{2a}) Dindarlık ile bağımlı kimlik statüsü arasında olumlu ilişki vardır. (H_{2b}) Dindarlık ile başarılı kimlik statüsü arasında olumlu ilişki vardır. (H_{2c}) Dindarlık ile kimlik arayışı statüsü arasında olumsuz ilişki vardır. (H_{2d}) Dindarlık ile kimlik karmaşası statüsü arasında olumsuz ilişki vardır.

1). İngiltere'de Müslümanların Varlığı

Müslümanların İngiltere'ye yerleşmeye başlaması, 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarına rastlamaktadır. Ancak bu ülkeye pek çok İslam ülkesinden yapılan göçlerin oranı, II. Dünya Savaşı'ndan sonra hızlı ve bariz bir şekilde artmıştır (Gilliant-Ray 2010: 1). Müslüman göçmenlerin büyük bir çoğunluğunu, Hindistan, Pakistan ve Bangladeş'ten gelenler oluşturmuştur (Küçükcan 1999: 6). Günümüzde İngiltere'de yaşayan Müslüman nüfus, yaklaşık 1,6 milyondur. Müslümanların yaklaşık %50'si 25 yaşın altındadır. Atmış yaş üzeri Müslümanların oranı, yalnızca %5'tir. 60 yaş üzeri kişilerin oranının İngiltere'de %20 olduğu düşünülürse, Müslüman nüfusun demografik olarak genç bir nüfus olduğu söylenebilir (Gilliant-Ray 2010: 117, 121).

İngiltere'deki Müslüman nüfusu oluşturan gruplardan biri de Türkiye'den ve Kıbrıs'tan göç eden Türklerdir. İngiltere'ye Kıbrıslı Türkler, daha çok 1945-1955 yılları arasında göç etmiştir. Türkiye'den göçler ise 1960'ların sonunda başlamış ve 1980'lerin sonu ile 1990'ların başlarında devam etmiştir. Türklerin büyük bir çoğunluğu, Londra'da Haringey, Hackney, Enfield, Barnet, Waltham Forest, Lewisham, Southwark, Euston, Croydon, Islington, Kensington bölgelerinde yaşamaktadır (Communities ve Local Government 2009: 6, 31, 32). Bugün İngiltere'de yaşayan Türklerin sayısı 500.000 civarındadır.²

Londra'da yaşayan bir Türk göçmene ait olan "Bu mekânlar acılı hayat hikâyeleriyle doludur" sözü, Türklerin Londra'daki hayat şartlarına uyum sürecinde yaşadıkları sıkıntıları özetlemektedir. Ailelerin, yaşadıkları ekonomik ve kültürel sorunlar, kendilerinin ve çocuklarının dini ve milli kimliklerini korumak için gösterdikleri çabalar ve zaman zaman yaşadıkları çaresizlikleri dile getirmektedir. Zira İngiltere'de yaşayan Türkler, bir yandan içerisinde yaşadıkları topluma uyum sürecinde çıkan problemleri çözmeye çalışırken diğer taraftan milli, dini ve kültürel değerlerini nasıl koruyacakları ve yeni nesillere nasıl aktaracakları problemiyle karşı karşıyadırlar. Özellikle dini ve kültürel değerlerin yeni nesle aktarılması, önemli bir problem olan gündeme gelmektedir. Anne-babanın içerisinde yaşadıkları

² http://www.turkishfederationuk.org/en/index.php?option=com_content&task=view&id=26&Itemid=31 (23.05.2011); http://www.ataturk.org.uk/viewpage.php?page_id=1 (23.05.2011)

topluma ayak uyduramamaları ve daha çok Türkiye'ye ve Türkiye'de yaşananlara endeksli bir hayat yaşıyor olmaları, çocuklarıyla olan uyumlarını da olumsuz etkilemekte ve bu durum nesiller arasındaki kopuşu beslemektedir. Bu konuda kendisiyle görüştüğümüz Cengiz Bey ve Mehmet Bey durumu şöyle ifade ediyor.

Bizler her fırsatta Türk kanallarını açıyor ve kendimizi Türkiye'deymiş gibi hissetmeye çalışıyoruz. Burada olup bitenlerden çok Türkiye'deki olaylarla ilgileniyoruz. İntibak için gayret sarf etmiyoruz. Bu da çocuklarımızı anlamamızı engelliyor. Onlarla bizim düşündüklerimiz çok farklı. (Cengiz, Mobilyacı, 45 yaş).

Buraya geldiğimizde Londra'da kalmayı hiç düşünmüyordum. Buraya gelen pek çok kişi gibi bir araba parası biriktirip Türkiye'ye geri dönmeyi planlıyordum. Bu yüzden dil öğrenmek ve buraya uyum sağlamak gibi bir gayem olmadı, hep daha çok para nasıl kazanabilirim diye düşündüm. Türkiye'ye geri dönemeyeceğimi anladığımda yaşım geçmişti. Dil öğrenemedim. Çocuklarıma dinimizi ve kültürümüzü öğrettim inşallah uygularlar... (Mehmet, Market Sahibi, 65 yaş).

2). Kimlik ve Kimlik Gelişimi

Sosyal psikolojide temel bir kavram olan kimlik, çoğunlukla bireylerin benlik duygusu, grup bağlılıkları, yapısal pozisyonları, atfedilen ve edinilen statüleri tanımlamak için kullanılır (Peek 2005: 217). Psikologlar tarafından kimlik konusunda biri birinden farklı pek çok yaklaşım ortaya konmuştur. Bu araştırmada, psikanalitik ekole mensup Erik Erikson ve sonrasında James Marcia'nın yaklaşımları üzerinde durulmuştur. Psikanalitik yaklaşıma göre kimlik bireyin çocukluk döneminde yaşadığı tecrübelerle şekillenir. Bu süreçte aile bireyleri, akranlar ve arkadaşlarla kurulan özdeşimler önem kazanır. Çocukluk dönemindeki bu özdeşimlerin ve dışarıdan gelen etkilerin yanı sıra ergenlik döneminde çocukluk dönemindeki yeteneklerin olgunlaştırılması, bedendeki hızlı değişimin fark edilmesi, cinsellik, kişisel özerklik, ailesel figürlere bağlılığın azaltılması söz konusudur (Weinreich 2005: 7-8).

Psikoanalitik yaklaşımı benimseyen Erikson (1994: 24-25) da kimliği kültürel bir bağlamda değerlendirir. Erikson, kimlik konusunu ele alırken, bireyin biyolojik yapısı, psikolojisi, sosyal onaylanma ve tarihsel bağlamdaki karşılığı arasındaki etkileşimi kapsayan bir psiko-sosyal yaklaşım geliştirmiştir (Kroger 2003: 206). Onun kimlik tanımlaması, kişinin geçmişte ne olduğuyla ilgili kendi hissiyatını kapsadığı gibi başkalarının gözünde şuan ne olduğu ve gelecekteki beklentilerini de içermektedir (Weinreich 2005: 7-8). Bu çerçevede kimliği şu şekilde tanımlamak mümkündür:

Kimlik, kişinin benlik kurgusunun (self-construal) tamamını içerir; şuan kendisini nasıl tanımladığı ile kendisini geçmişte nasıl tanımladığı ve gelecekte nasıl birisi olmayı ümit ettiğine dair algılamaların bütününe ifade eder (Weinreich 2005: 26).

Erikson'un kimlik konusunda ortaya koyduğu psiko-sosyal model, insanın irtibatlı olduğu sosyal pratiklerle ilgili farkındalığın kalitesini elinde bulunduran psikolojik yeniden düzenlemeyi açıklamamızı sağlar (Kaplan 2009: 10).

James Marcia (1966:553), Erikson'un teorisini genişletmiş ve daha işlevsel hale getirmiştir. Ergenlik evrelerinden yola çıkarak bir tipoloji geliştirmiş ve dört kimlik statüsü belirlemiştir. Dindarlık-kimlik ilişkisini ele alan pek çok araştırma, Marcia'nın kimlik statüleri yaklaşımına dayanarak yapılmıştır. Bu araştırmada da, kimlik konusunda yapılan pek çok araştırmada kullanılan Marcia'nın Erikson'un teorisinden yola çıkarak geliştirdiği dörtlü biçimleme/tipoloji kullanılmıştır.³ Bu dörtlü tipoloji, keşif (exploration) ve karar verme/bağlanma (commitment) olmak üzere iki temel kavram üzerine kurulmuştur. Birincisi, alternatif hedefler, roller ve değerler üzerinde düşünme kafa yorma ikincisi ise bu araştırmaları gelecekte bir eylemin muhtemel sonuçları olarak sağlamaştırma ve karar vermedir. Bu dörtlü ayırım hiyerarjik bir şekilde olgunlaşma düzeylerine de işaret etmektedir. Kimlik dağılması en az olgun en az karmaşık statü olarak düşünülür. Başarılı kimlik ise en olgun evre kabul edilmiştir (Cote ve Swartz 2002: 572). Marcia (1966: 551-552), söz konusu bu dört kimlik statüsünü şöyle açıklamaktadır:

a). Kimlik Karmaşası (Identity Diffusion): Bu durumda bireyin kendi kimliği, mesleği ve inancı konusunda herhangi bir net kararı yoktur. Bunun yanı sıra birey, bu kimliğine karar verme sürecinde ilgisizlik, belirsizlik ve karmaşa yaşamaktadır. Düşük düzeyde keşif, karar verme ve bağlanma süreci söz konusudur.

b). Bağımlı Kimlik (Identity Foreclosure): Kişi bağımlı kimlik durumunda ise, kimliğini, ailesinin değerlerini ve standartlarını benimsemiş ancak az sayıda rol yaşantısı ve kriz geçirmiştir. O ailesinin ve başkalarının olmasını istediği ve beklediği birisidir. İnançları ailesinin inançlarıdır. Araştırma ve keşif düşük, karar verme ve bağlanma ise yüksek seviyededir.

³ Kimlik statüleri J. Marcia tarafından yapılandırılmış mülakat tekniğiyle Adams, Bennion, & Huh, 1987 tarafından anket tekniğiyle ölçülmüştür.

c). Kimlik Arayışı (Identity Moratorium): Bu kimlik durumunda birey, kriz evresini yaşamaktadır. Herhangi bir karar vermemiş, karara ulaşmak gayesiyle önündeki seçenekleri denemektedir. Kimlik karmaşasından farklı, karar alamaya yönelik aktif bir çabanın olmasıdır. Keşif ve araştırma fazla olmakla birlikte karar verme ve bağlanma düzeyi düşüktür.

d). Başarılı Kimlik (Identity Achievement): Kişi bu kritere göre yaşadığı kimlik krizi ve sorgulama döneminden başarılı bir şekilde çıkmış ve karar verme sürecini yaşayarak kendi kimliğini bulmuştur. Meslek, inanç ve ideoloji konusunda kararlar almıştır. Hem araştırma ve keşif hem de karar verme ve bağlanma düzeyi yüksektir.

3). Gençlik, Din ve Kimlik

Erikson'un (1994:155) ifadesiyle "çocukluğun en son evresi olan gençlik çağı", çocukluk ile yetişkinlik arasında bir geçiş dönemidir. Bu dönemde bireyler, kimlik kazanma çabası içerisindeyler. Genç bireyler, sosyalleşme sürecinde çevresinde ve toplumda beğendiği kişiler ve özdeşim örnekleriyle özdeşim kurarak kimliğini şekillendirirler. Bu özdeşim örneği içerisinde din ve ideoloji de yer alır. Din bireye kimliğini kazanma sürecinde karşılaştığı problemleri çözmesinde yardımcı olur. Güven duygusu ve hayat felsefesi kazandırarak, "ben kimim" şeklinde başlayan varoluşsal sorularına cevaplar sunarak kişinin kimliğini kazanması sürecine katkıda bulunur. Bireyler dini yaşamasa bile o dini değerlere kendini ait hisseder. Kendilerini o dini değerlerle tanımlarlar. Bir etnik grup için paylaşılan bir anlam sağlayan bir dine bağlanma duygusu o grubun kimliğini güçlendirdiği gibi onların diğerlerine karşı kendilerini tanımlamalarına da imkân sağlar. Özellikle gurbette azınlık konumunda olan bireyler için din, kimlik tanımlamasında önemli bir unsurdur. Bunun bir örneğini Londra'da yaşayan Türklere görmek mümkündür. Kendilerini dindar olarak tanımlamayanlar bile dinin Türk kimliğinin şekillenmesindeki genel ve özel etkisini hissetmektedirler (Küçükcan 2004: 253).

Dinin kazandırdığı dini kimlik, kişinin manevi ihtiyaçlarını karşılamanın yanısıra, bir gruba üye olma, güvenlik hissi, sosyal izolasyondan korunma, ekonomik imkânlar, eğitim ihtiyacının karşılanması gibi psikolojik ve sosyal faydalar da kazandırır. Bu pozitif faydaların artması aynı zamanda dini bağlılığı da güçlendirir (Peek 2005: 219). İngiltere'de camiler ve müstematında oluşturulan kültür merkezleri, dini ve milli kimliğin sürekliliğinin sağlandığı yerler olarak karşımıza çıkmaktadır. Camiler gurbette dini sosyalleşmenin sağlanması, dini kimliğin oluşturulması, gençlerin dini eğitiminin verilmesi, dini ve milli değerlerin yeni nesle aktarılması, gibi fonksiyonlar icra etmektedirler.

İngiltere'deki Türk topluluğu içerisinde, dindar olmayan veya seküler kabul edilen küçük bir grubun dışında pek çok kişi Türk kimliğine ve Türk kültürüne bağlılığını sürdürmektedir. İngiltere'de doğan ve yetişen yeni Türk gençleri ise kendi kültürlerini ailelerinden devralmakla birlikte aynı zamanda Türk-Britanyalı melez kimliğine de sahip olmaktadır (Communities ve Local Government 2009: 7).

İngiltere'ye göç eden Türkler için din, kimlik tanımlamasında ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü ötekiyle karşılaşan Türk göçmenler kendi kimliklerini tanımlarken daha çok din unsuru üzerinden bu tanımlamayı gerçekleştiriyorlar. Zira Smith'in (1978: 1175) de belirttiği üzere bir yerden diğer bir yere göç etme çoğu zaman bir tür "dine dönüş" tecrübesidir. Çünkü göçmenler sıklıkla yeni ulaştıkları ülkedeki yabancılaşma ve çözülmeye karşı dine yönelerek bir karşı tepki geliştirirler. Diasporada din bireylerin kendilerini ve grup bağlılıklarını tanımlama sürecinde kendi ülkelerindekinden daha fazla önemli bir katkı sağlar (Peek 2005: 219). Bu durum, özellikle çoğunluğu Müslümanlardan oluşan bir ülkede yaşayıp geldiği ülkede azınlık konumuna düşmüş bireyler için geçerlidir. Londra'da yaşayan Türkiye, Kıbrıs ve Pakistan'dan gelen Müslümanları buna örnek olarak verebiliriz. Ancak bu daha çok ilk nesil için geçerli olabilir. İkinci ve üçüncü nesilde bu etki giderek azalabilmektedir.

METOT ve TEKNİKLER

Araştırmada dokümantasyon ve survey metodu kullanılmıştır. Araştırmanın teorik çerçevesi, ilgili literatürdeki belgeler kullanılmak suretiyle dokümantasyon metodu kullanılarak oluşturulmuştur. Bu çerçevede kimlik ve din/dindarlıkla ilgili sosyal bilimler alanındaki literatür taranmış, ikincil verilere ulaşılmıştır. Birincil verilere ulaşmak için tarama metodu kullanılmıştır. Tarama metodu içinde özellikle anket tekniğine başvurulmuştur. Ayrıca az sayıda kişiyle görüşmeler yapılmıştır. Yorumlamalarda hem birincil hem de ikincil veriler dikkate alınmıştır.

Gerekli ön araştırmalardan sonra hazırlanan anket formu, Mart 2011 tarihinde İngiltere'de yaşayan Türk gençlerine uygulanmıştır. Toplanan veriler SPSS paket programı yardımıyla bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Yine bu veriler söz konusu program yardımıyla analiz edilmiş ve çözümlenmiştir. Bulguların yorumlanacak hale getirilmesinde yüzde ve frekans dağılımı, t-testi, varyans analizi ve Post-Hoc çoklu karşılaştırma testleri (Scheffe, Tukey HSD vb) kullanılmıştır. Son olarak elde edilen bulgular teorik çerçeve de dikkate alınarak yorumlanmıştır.

1). Örneklem

Araştırmanın örneklemini, Londra'da doğan ve yetişen, yaşları 12 ile 24 arasında değişen Türkler oluşturmaktadır. 64 (%49.9) erkek ve 67 kadın (%51.1) olmak üzere toplamda 131 kişidir. Yaş ortalaması 16 olan örneklem, ergenler (N=109; %83) ve ilk yetişkinler (N=22; %17) olarak iki guruba ayrılmıştır. Anketler, örneklem grubuna Şubat-Mart 2011 tarihleri arasında uygulanmıştır.

2). Ölçme Aracı: Anket

Araştırmada kullanılan anket, üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, gençlerin, cinsiyet ve yaş gibi demografik sorular yer almaktadır. Yaş değişkeninin yeniden kodlama yöntemiyle değiştirilerek iki farklı gelişim dönemi (ergenlik ve ilk yetişkinlik) olarak belirlenmiştir. İkinci kısımda *Kimlik Statüsü Ölçeği*, üçüncü kısımda ise *Dindarlık Ölçeği* bulunmaktadır.

a). Kimlik Statüsü Ölçeği

Bu araştırmada gençlerin kimlik statülerini tespit etmek amacıyla, Bennion ve Adams (1986) tarafından geliştirilen ve daha önce pek çok araştırmada kullanılan *Genişletilmiş Objektif EGO Kimlik Statüsü Ölçeği*'nin (*Extended Objective Measure of Ego Identity Status*) kısaltılmış formu kullanılmıştır. Kısaltmalar anketi daha önce kullanan araştırmacıların görüş ve önerileri doğrultusunda yapılmıştır. Burada ergenlik evresindeki gençlerin uzun zaman alan anketleri doldurmaktan kaçınmaları gibi uygulamaya yönelik özellikler dikkate alındığı gibi ankette yer alan ancak dindarlık-kimlik bağlamında değerlendirilemeyeceği düşünülen "politik ifadeler" başlığındaki ifadeler çıkarılmıştır. Orijinali 64 ifadeden oluşan ölçekten kısaltılan 16 soruluk ölçek yeterli görülmüştür.

Ölçek 6 dereceli likert tipinde kendini değerlendirme aracıdır. Ölçekte meslek, din ve politika alanlarında sorulardan oluşmaktadır. Sorular gençlerin kimlik karmaşası (Identity Diffusion), bağımlı kimlik (Identity Foreclosure), kimlik arayışı (Identity Moratorium), başarılı kimlik (Identity Achievement) olmak üzere dört farklı kimlik statüsünü ölçmeye yöneliktir. Katılımcılar bir kriz ve karar döneminde olup olmadıklarını sorulardaki 6 seçenekten birini işaretleyerek göstermişlerdir. Seçenekler "*tamamen katılıyorum, oldukça katılıyorum, katılıyorum, katılmıyorum, pek katılmıyorum, hiç katılmıyorum*" şeklindedir. Puanlama olumludan olumsuz doğru **6, 5, 4, 3, 2, 1** şeklinde yapılmıştır. Yapılan iç tutarlılık analizi sonrası ölçeğin genel Cronbach alfa değerinin 0,735 ve alt ölçeklerin Cronbach alfa değerlerinin (α) ise 0,67 ile 0,53 arasında değiştiği görülmüş ve ölçeğin kullanılabilir olduğuna karar verilmiştir.

b). Dindarlık Ölçeği

Dindarlık ölçeği, başlangıçta gençlerin inanç, dinin etkisini hissetme ve ibadetleri yerine getirme düzeylerini sorgulayan 12 sorudan oluşturulmuştur. Bu sorularda katılımcıların Allah inancı, dini inançların hayatta önemli kararlar vermede, sosyal ilişkilerde, giyim kuşamda, yeme-içmedeki etkisi ve namaz, oruç, dua, Kur'an okuma gibi ibadetleri ne sıklıkla yerine getirdikleri sorgulanmıştır. Cevaplarda üç farklı "Çok etkili, biraz etkili, hiç etkili değil", "Her zaman, bazen, hiçbir zaman" seçenek şeklinde sunulmuş; seçenekler olumludan olumsuz 3, 2, 1 şeklinde puanlanmıştır. Yapılan faktör analizi sonucu, 3 soru değişik nedenlerle (binişik madde yükü vb.) ölçekten çıkarılmış 9 sorudan ve iki alt boyuttan oluştuğu görülmüştür (KMO=0.773; $\chi^2=258.387$; $p=000$; ölçeğin açıklama yüzdesi %50,2). Dindarlık ölçeğinin iki alt boyutu içeriklerine göre şu şekilde adlandırılmıştır: **(a) Dini etki boyutu:** dinin hayatta önemli kararlar vermede, sosyal ilişkilerde, giyim kuşamındaki etkisine dair 4 ifadeyi içermektedir. **(b) Dini inanç ve ibadet boyutu:** Allah'ın varlığına olan inancı, namaz kılma, oruç tutma, dua etme ve Kur'an okuma sıklığını sorgulayan 5 sorudan oluşmaktadır. İç tutarlılık analizi ölçeğin kullanılabilir olduğunu göstermiştir (ölçek genel $\alpha =0.76$; dini etki boyutu $\alpha =75$; dini inanç ve ibadet boyutu $\alpha =60$).

BULGULAR VE YORUMLAR

Dindarlık-kimlik ilişkisini ele alan bu çalışmada, katılımcıların kimlik statüleri ile dindarlık düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Ayrıca cinsiyet ve yaş değişkeninin kimlik statülerindeki rolü de araştırılmıştır. Söz konusu değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek üzere gerekli analizler yapılmış, bulgular ve bulgular üzerinden yapılan yorumlar grafik ve tablolarla da görselleştirilerek sırasıyla sunulmuştur.

1). Cinsiyet

Katılımcıların kimlik statüleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevap bulmak için t-test analizi yapılmış ve ortalama değerler aşağıdaki grafikte sunulmuştur.

Grafik-1: Cinsiyete Göre Kimlik Statülerini Gösteren Ortalamalar (t-test)

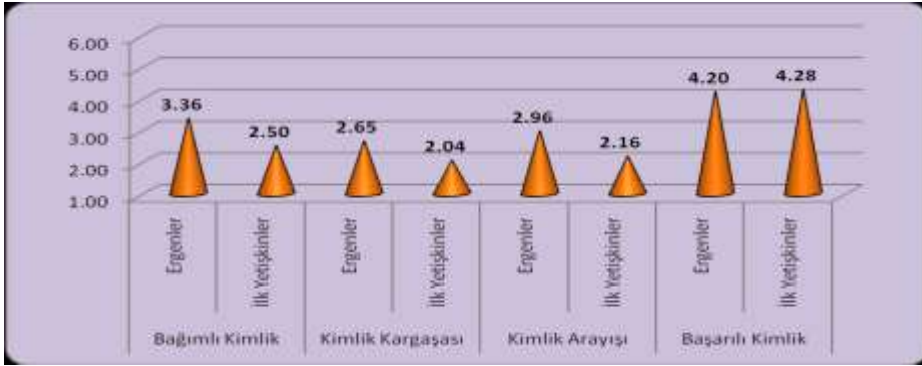

Grafikte de görüldüğü üzere “bağımlı kimlik”, “kimlik karmaşası”, “kimlik arayışı” gibi kimlik statülerinde kadınların ortalamalarının erkeklere göre daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Buna karşın “başarılı kimlik” statüsünde erkeklerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak t-testi sonrasında kadınlar ve erkekler arasındaki farkın istatistiki bakımdan anlamlı düzeye ulaşmadığı anlaşılmıştır. Bu bulgudan hareketle kimlik statülerinde cinsiyetin etkili bir faktör olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgu, “kadınların bağımlı ve başarılı kimlik statülerinin erkeklere göre daha fazla ve erkeklerin kimlik karmaşası ortalamalarının kadınlara göre daha yüksek olacağını” öngören hipotezlerimizi desteklememektedir. Oysa son on yılda kimlik statüleri-cinsiyet ilişkisini ele alan pek çok araştırmada cinsiyetin kimlik statüleri bakımından anlamlı bir farklılık yarattığı bulgulanmıştır. Örneğin pek çok araştırmada, (a) erkeklerin bağımlı kimlik ve kimlik karmaşası statülerinde kadınlara (krş. Lewis 2003: 172; Bergh ve Erling 2005; Waterman 2007: 297; Graf, Mullis ve Mullis 2008: 63) (b) kadınların başarılı kimlik statüsünde erkeklere göre daha yüksek puanlar aldıkları bulgulanmıştır (krş. Lewis 2003: 172; Çakır ve Aydın 2005: 856; Waterman 2007: 297).

2). Gelişim Dönemleri

Araştırma örnekleminiz, daha önce de ifade edildiği üzere, ergenler ve ilk yetişkinlerden oluşmaktadır. Bu çerçevede, “ergenler ile ilk yetişkinler arasında kimlik statüleri bakımından farklılık var mıdır?” sorusuna cevap aranmış ve bu amaçla t-testi yapılmış, ortalamalar aşağıdaki grafikte sunulmuştur.

Grafik-2: Gelişim Dönemlerine Göre Kimlik Statülerini Gösteren Ortalamalar (t-test)

Grafik-2’de de görüldüğü üzere, ergenler ile ilk yetişkinler arasında kimlik statüsü bakımından farklılıklar bulunmaktadır. “Bağımlı kimlik” ($t=3.437$; $p=,001$), “kimlik karmaşası” ($t=2.658$; $p=,001$), ve “kimlik arayışında” ($t=3.732$; $p=,000$) ergenler ilk yetişkinlere; “başarılı kimlik” statüsünde ($t=-.308$; $p=,75$) ise ilk yetişkinler ergenlere göre daha yüksek ortalamalara sahip olmuşlardır. “Başarılı kimlik” statüsü dışında, gruplar arasındaki farklar istatistikî açıdan anlamlıdır. Bu bulgular, “bağımlı kimlik”, “kimlik karmaşası” ve “kimlik arayışı” statülerinin ilk yetişkinlere göre ergenlerde; buna karşın “başarılı kimlik” statüsünün ise ergenlere göre ilk yetişkinlerde daha fazla olacağını öngören hipotezlerimizi büyük oranda desteklemektedir. Ayrıca bu bulgular, konuyla ilgili yapılan pek çok araştırmayla paralellik arz etmektedir (Lewis 2003: 170; Graf, Mullis ve Mullis 2008: 63; Sanders 1998: 657).

3). Dindarlık

Araştırmada dindarlık-kimlik statüleri ilişkisi ele alınmış ve dindarlık ile “bağımlı kimlik” ve “başarılı kimlik” statüleri arasında olumlu, buna karşın dindarlık ile “kimlik arayışı” ve “kimlik karmaşası” statüleri arasında olumsuz ilişkiler olacağı öngörülmüştür. Söz

konusu hipotezi test etmek için Pearson Korelasyon analizi yapılmış ve analiz sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo-1: Dindarlık-kimlik statüleri arasındaki ilişkileri gösteren korelasyon katsayıları.

		Bağımlı Kimlik	Kimlik Karmaşası	Kimlik Arayışı	Başarılı Kimlik
Dindarlık	r	0.138	-.243	-0.153	0.173
	p	0.134	0.008	0.097	0.06
	N	119	119	119	119

Yukarıdaki tabloda da açıkça görüldüğü üzere, dindarlık ile “kimlik karmaşası” ve “kimlik arayışı” statüleri arasında olumsuz ilişki bulgulanmıştır. Ancak dindarlık ile kimlik arayışı arasındaki negatif ilişki istatistikî açıdan anlamlılık düzeyine ulaşmamıştır. Bu bulgulardan hareketle, dinin sosyal ve bireysel hayatta etkisini kabullenme ve hissetme düzeyi, dini ibadetleri yerine getirme sıklığı artıkcı bireylerin “kimlik karmaşası” yaşama düzeyi azalmaktadır. Dolayısıyla dindarlığın kimliği şekillendirme ve ona istikrar kazandırmada, kriz ve karmaşa döneminin atlatılmasında olumlu katkısının olduğu söylenebilir. Bu bulgular, daha önce yapılan pek çok araştırma bulgularıyla da paralellik arz etmektedir (Hunsberger, Pratt ve Pancer 2001: 379; Saroglou ve Galand 2004: 110; Kaplan 2009: 89-90).

Araştırmada elde ettiğimiz bu bulgular, konuyla ilgili hipotezlerden sadece birini desteklemektedir. Zira dindarlık ile “bağımlı kimlik” ve “başarılı kimlik” statüleri arasında olumlu, “kimlik arayışı” ile olumsuz ilişki tespit edilmesine rağmen, bu ilişki düzeylerinin istatistikî bakımdan anlamlı olmadığı görülmüştür. Bu açıdan bakıldığında bu bulgunun, dindarlık ile “başarılı” ve “bağımlı kimlik” statüleri arasında olumlu ilişkiler olduğunu ortaya koyan araştırma bulgularından farklılaştığı anlaşılmaktadır (Hunsberger, Pratt, ve Pancer 2001: 379; Saroglou ve Galand 2004: 110; Kaplan 2009: 89-90).

SONUÇ

Araştırmada, temel olarak, dindarlık ile kimlik statüleri (bağımlı kimlik, kimlik karmaşası, kimlik arayışı ve başarılı kimlik) arasındaki ilişkiler ele alınmıştır. Ayrıca kimlik statülerinin, cinsiyet ve gelişim dönemleri değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği de sorgulanmıştır.

Araştırma bulgularına göre “bağımlı kimlik, kimlik karmaşası, kimlik arayışı” gibi kimlik statülerinde kadınların, “başarılı kimlik” statüsünde ise erkeklerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak t-testi sonrasında cinsiyet değişkeninin istatistikî bakımdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı anlaşılmıştır. Ancak son on yılda kimlik statüleri-cinsiyet ilişkisini ele alan pek çok araştırmada cinsiyetin kimlik statüleri bakımından anlamlı bir farklılık yarattığı bulgulanmıştır. Araştırmalarda, (a) erkeklerin bağımlı kimlik ve kimlik karmaşası statülerinde kadınlara (krş. Lewis 2003: 172; Bergh ve Erling 2005; Waterman 2007: 297; Graf, Mullis ve Mullis 2008: 63) (b) kadınların başarılı kimlik statüsünde erkeklere göre daha yüksek puanlar aldıkları bulgulanmıştır (Lewis 2003: 172; Çakır ve Aydın 2005: 856; Waterman 2007: 297).

Araştırmada, ergenler ile ilk yetişkinler arasında kimlik statüsü bakımından farklılıklar tespit edilmiştir. “Bağımlı kimlik”, “kimlik karmaşası” ve “kimlik arayışında” ergenler ilk yetişkinlere; “başarılı kimlik” statüsünde ise ilk yetişkinler ergenlere göre daha yüksek ortalamalara sahip olmuşlardır. “Başarılı kimlik” statüsü dışında, gruplar arasındaki farklar istatistikî açıdan anlamlı bulunmuştur. Bu bulgular, “ergenlerin bağımlı kimlik, kimlik karmaşası ve kimlik arayışı statüleri ilk yetişkinlere, ilk yetişkinlerin başarılı kimlik statüsü ergenlere göre daha fazladır” şeklindeki hipotezimizi büyük oranda desteklemiştir. Ayrıca bulgular konuyla ilgili olarak yapılan pek çok araştırmayla paralellik göstermiştir (Lewis 2003: 170; Graf, Mullis ve Mullis 2008: 63; Sanders 1998: 657).

Dindarlık ile “bağımlı kimlik” ve “başarılı kimlik” statüleri arasında olumlu fakat anlamlı olmayan ilişki tespit edilmiştir. Bununla birlikte dindarlık ile “kimlik karmaşası” ve “kimlik arayışı” statüleri arasında olumsuz ve anlamlı ilişki bulgulanmış, dinin sosyal ve bireysel hayatta etkinliği ve dini ibadetleri yerine getirme sıklığı arttıkça bireylerin “kimlik karmaşası” ve “kimlik krizi” gibi durumları yaşama sıklığının azaldığı anlaşılmıştır. Daha önceki pek çok araştırmada da ifade edildiği üzere (Hunsberger, Pratt ve Pancer 2001: 379; Saroglou ve Galand 2004: 110; Kaplan 2009: 89-90) din kimliğinin oluşumunda ve kimlik krizlerinin aşılması sürecinde olumlu bir role sahiptir. Daha önce kimlik-dindarlık bağlamında yapılan bazı araştırmalarda (Hunsberger, Pratt, ve Pancer 2001: 379;

Saroglou ve Galand 2004: 110; Kaplan 2009: 89-90), dindarlığın yeni neslin bir önceki nesli takip ederek onların benimsediği ve onayladığı inançları kabullenme süreçlerini bir başka deyişle “bağımlı kimlik oluşumunu” desteklediğini gösteren bulgular elde edilmiştir. Bu araştırmada ise bu tür bir bulguya ulaşılmamıştır.

Sonuç olarak, İngiltere'ye göç eden Türkler için din, kimlik tanımlamasında ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü ötekiyle karşılaşan Türk göçmenler kendi kimliklerini tanımlarken daha çok din unsuru üzerinden bu tanımlamayı gerçekleştirmektedir. Zira Smith'in (1978: 1175) de belirttiği üzere, bir yerden diğer bir yere göç etme çoğu zaman bir tür dine dönüş tecrübesidir. Çünkü göçmenler sıklıkla yeni ulaştıkları ülkedeki yabancılaşma ve çözülmeye karşı dine yönelerek bir karşıt tepki geliştirirler. Diasporada din, bireylerin kendilerini ve grup bağlılıklarını tanımlama sürecinde kendi ülkelerindekinden daha fazla önemli bir katkı sağlar (Peek 2005: 219). Bu durum, özellikle çoğunluğu Müslümanlardan oluşan bir ülkede yaşayıp geldiği ülkede azınlık konumuna düşmüş bireyler için geçerlidir. Örneğin Londra'da yaşayan Türkleri buna örnek verebiliriz. Gerek birebir yapılan görüşmeler ve gerekse anketlerle elde edilen bulgular sonrasında da dinin kimlik oluşumunda, kimlik krizlerin aşılmasında, olumlu katkısının olduğu anlaşılmıştır.

Kaynaklar

- Akpınar, Aylin (2006). Discourses of Islam/secularism and Identity-building processes among Turkish University Youth. *Muslim Diaspora: Gender, Culture and Identity*. (Ed. Haideh Moghissi). London: Routledge.
- Armet, Stephen (2009). Religious Socialization and Identity Formation of Adolescents in High Tension Religions University of Notre Dame. *Review of Religious Research*. 50(3), ss. 277-297.
- Bennion, L. D., and Adams, G. R. (1986). A revision of the extended version of the Objective Measure of Ego-Identity Status: An instrument for use with late adolescents. *Journal of Adolescent Research*. 1(2), ss. 183-198.
- Bergh, Susanne and Ann Erling (2005). Adolescent Identity Formation: A Swedish Study of Identity Status Using the EOM EIS-II. *Adolescence*. 40(158), ss. 377-396.
- Cakir, S. Gulfem and Gul Aydin (2005). Parental Attitudes and Ego Identity Status of Turkish Adolescents. *Adolescence*. 40(160), ss. 847-889.

- Communities and Local Government (2009). *The Turkish and Turkish Cypriot Muslim Community in England Understanding Muslim Ethnic Communities*, Change Institute: London. www.communities.gov.uk
- Coté, James E. ve Charles G. Levine (2002). *Identity Formation, Agency, and Culture: A Social Psychological Synthesis*. London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Côté, James E. ve Seth J. Schwartz (2002). Comparing psychological and sociological approaches to identity: identity status, identity capital, and the individualization process. *Journal of Adolescence*. sy. 25, ss. 571–586.
- Çiroka, Blerim (2006). İngiltere’de Yaşayan Arnavut Gençlerin Dini Kimlikleri, İnanışları ve Yönelimleri. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: M. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Duderija, Adis (2008). Factors Determining Religious Identity Construction among Western-born Muslims: Towards a Theoretical Framework. *Journal of Muslim Minority Affairs*. 28 (3), ss. 371-400.
- Duriez, Bart, Ilse Smits, Luc Goossens (2008). The Relation between Identity Styles and Religiosity in Adolescence: Evidence from a Longitudinal Perspective. *Personality and Individual Differences*. sy. 44, ss. 1022-1031.
- Dwyer, Claire ve Bindi Shah (2009). Rethinking The Identities of Young British Pakistani Muslim Women: Educational Experiences and Aspirations. *Muslims in Britain: Race, Place and Identities* (Eds. P. Hopkins ve R. Gale). ss. 55-73, Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Erikson, Erik (1994). *Identity: Youth and Crisis*. New York: W.W. Norton&Company.
- Gilliat-Ray, Sophie (2010). *Muslims in Britain: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Graf, Shruti C., Ronald L. Mullis and Ann K, Mullis (2008). Identity Formation of United States American and Asian Indian Adolescents. *Adolescence*. 43(169), ss. 57-69.
- Hopkins, Peter (2008). *The Issue of Masculine Identities for British Muslims After 9/11: A Social Analysis*. New York: The Edwin Mellen Press.
- Hunsberger, Bruce, Michael Pratt and S. Mark Pancer (2001). Adolescent Identity Formation: Religious Exploration and Commitment. *The International Journal for the Psychology of Religion*. 1(4), ss. 365–386.
- Jacobson, Jessica (1998). *Islam in Transition: Religion and Identity among British Pakistani Youth*. London: Routledge.

- Kaplan, Hasan (2009). *Psychology of New Muslim Identity in America: Psychosocial Study of the Identity Formation of the Second Generation Muslim Adolescents in the USA*. VDM Verlag.
- Klaassen Derrick W. and Marvin J. McDonald (2002). Quest and Identity Development: Re-Examining Pathways for Existential Search. *The International Journal for the Psychology of Religion*. 12(3), ss. 189–200.
- Kroger, Jane (2003). Identity Development during Adolescence. *Blackwell Handbook of Adolescence*. (Eds. Gerald Adams ve Michael Berzonsky), Oxford: Blackwell Publishing.
- Küçükcan, Talip (1999). *Politics of Ethnicity, Identity and Religion: Turkish Muslims in Britain*. Avebury: Ashgate.
- Küçükcan, Talip (2004). The Making of Turkish-Muslim Diaspora in Britain: Religious Collective Identity in a Multicultural Public Sphere. *Journal of Muslim Minority Affairs*. 24 (2), ss. 243-258.
- Lambert, Robert ve Jonathan Githens-Mazer (2010). *Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: UK Case Studies 2010*. Exeter: European Muslim Research Centre.
- Lewis, Holly L. (2003). Differences in Ego Identity among College Students Across Age, Ethnicity, and Gender. *Identity: An International Journal of Theory and Research*. 3(2), ss. 159–189.
- Lewis, Philip (2007). *Young, British and Muslim*. New York: Continuum International Publishing Group.
- Marcia, James (1966). Development and Validation of Ego Identity Status. *Journal of Personality and Social Psychology*. 3(5), ss. 551-558.
- Peek, Lori (2005). Becoming Muslim: The Development of a Religious Identity. *Sociology of Religion*. 66 (3), ss. 215-242.
- Pope, Robert (2001). *Religion and National Identity*. Cardiff: University of Wales Press.
- Puffer, Keith and et al. (2008). Religious Doubt and Identity Formation: Salient Predictors of Adolescent Religious Doubt. *Journal of Psychology and Theology*. 36(4), ss. 270-284.
- Sanders, Jeffrey L. (1998). Religious Ego Identity and Its Relationship to Faith Maturity. *The Journal of Psychology*. 132(6), ss. 653-658.
- Saroglou, Vassilis and Philippe Galand (2004). Identities, Values, and Religion: A Study among Muslim, Other, Immigrant, and Native Belgian Young Adults After the 9/11 Attacks. *An International Journal of Theory and Research*. 4(2), ss. 97-132.

- Smith, T. L. (1978). Religion and Ethnicity in America. *American Historical Review*. 83. ss. 1155-1185.
- Waterman, Alan S. (2007). Doing Well: The Relationship of Identity Status to Three Conceptions of Well-Being. *Identity: An International Journal of Theory and Research*. 7(4), ss. 289–307.
- Weinreich, Peter (2005). Identity Exploration: Theory into Practice. *Analysing Identity: Cross-Cultural, Societal and Clinical Contexts*. (Ed. P. Weinreich-W. Saunderson). London: Routledge.
- Weinreich, Peter (2005). Identity Structure Analysis. *Analysing Identity: Cross-Cultural, Societal and Clinical Contexts*. (Ed. P. Weinreich-W. Saunderson). London: Routledge.
- Woodward, Kath (2004). Questions of Identity. *Questioning Identity: Gender, Class, Ethnicity* (Ed. Kath Woodward). Second Edition. London: Routledge.
- Zebiri, Kate (2008). *British Muslim Converts: Choosing Alternative Lives*. Oxford: Oneworld Publications.

Identity and Religion: A Study on Turkish Youngs in England

Citation/©- Ayten, A. (2012). Identity and Religion: A Study on Turkish Youngs in England, *Çukurova University Journal of Faculty of Divinity*, 12 (2), 101-119.

Abstract- *This study investigates the relationship between younger people's identity statuses and their religiosity. In addition, it examines the relations between identity statuses and demographic variables like gender and age. The sample of the study covers 131 Turkish adolescents and early adults (67 females and 64 males) who live in London. The age range of the sample varies from 12 to 24 years. The mean age is 16 years old. A Brief Form of the Extended Objective Measure of Ego Identity Status (EOMEIS) and Religiosity Measurement (RM) were used to collect data. The findings indicate that religiosity has negative correlations with diffusion and moratorium statuses, and positive correlations with foreclosure and achievement statuses. The findings also show that there is no significant relationship between gender and identity statuses. As for age variable, it has negative correlations with diffusion, foreclosure and moratorium statuses, and positive correlation with achievement status. The Implications of these results and suggestions for future research are discussed.*

Key Words- *Religiosity, Identity Statuses, Identity Crises, John Marcia, Moratorium, Ego identity.*